

POSTANOWIENIE

11 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Ewa Stefańska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 11 marca 2025 r. w Warszawie
zażalenia A. F. i K. F.

na wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z 16 grudnia 2022 r., I ACa 998/22,

w sprawie z powództwa A. F. i K. F.

przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w G.

o zapłatę,

1. podejmuje zawieszone postępowanie;

**2. uchyla zaskarżony wyrok, pozostawiając rozstrzygnięcie o
kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym
postępowanie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 5 stycznia 2022 r. Sąd Okręgowy w Legnicy zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 329 335,93 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie (pkt I), oddalił powództwo główne w pozostałym zakresie (pkt II) i orzekł o kosztach procesu (pkt III). Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wyrokiem z 16 grudnia 2022 r. uchylił ten wyrok w punktach I i III oraz przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego. Sąd drugiej instancji wyjaśnił, że Sąd pierwszej instancji uwzględnił częściowo powództwo

główne, przyjmując, że łącząca strony umowa kredytu hipotecznego waloryzowanego kursem CHF jest nieważna. W ocenie Sądu odwoławczego, uwzględnienie przez Sąd pierwszej instancji roszczenia głównego było nieuzasadnione, gdyż łącząca strony umowa kredytu nie jest nieważna. Z tego powodu, zdaniem Sądu drugiej instancji, należało orzec o żądaniu ewentualnym, które opiera się na założeniu bezskuteczności mechanizmu waloryzacji, nieprowadzącej jednak do nieważności umowy. W konsekwencji Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił częściowo wyrok Sądu Okręgowego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

Zażalenie na ten wyrok wnieśli powodowie, zaskarżyli go w całości i zarzucili naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. Na tej podstawie domagali się uchylenia tego wyroku w całości i przekazania sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

W odpowiedzi na zażalenie pozwany wniósł o jego oddalenie i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania zażaleniowego.

Postanowieniem z 25 stycznia 2024 r. Sąd Najwyższy zawiesił postępowanie zażaleniowe na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie powodów podlega rozpoznaniu w składzie jednego sędziego, pomimo tego, że zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Cywilnej z 7 lutego 2023 r., wyznaczony został do jej rozpoznania skład trzech sędziów. 28 września 2023 r. weszła w życie ustawa z 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1860), która m.in. w istotny sposób zmodyfikowała skład sądu w postępowaniu zażaleniowym w sprawach cywilnych. Zażalenia na posiedzeniu niejawnym rozpoznawane są w składzie jednego sędziego (art. 397 § 1 k.p.c.), również w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Najwyższym (art. 394¹ § 3 k.p.c.). W postępowaniach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie nowelizacji art. 397 k.p.c. sąd rozpoznaje sprawę w składzie zgodnym z przepisami Kodeksu postępowania cywilnego w brzmieniu nadanym

ustawą nowelizującą. Jeżeli na podstawie przepisów dotychczasowych do rozpoznania sprawy wyznaczono skład trzech sędziów, dalsze jej prowadzenie przejmuje sędzia wyznaczony jako sprawozdawca (art. 32 ust. 1 ustawy nowelizującej). Z tych względów Sąd Najwyższy orzeka w składzie jednego sędziego w osobie dotychczasowego sprawozdawcy.

Sąd Najwyższy – rozpoznając zażalenie na kasatoryjne orzeczenie sądu drugiej instancji – bada jedynie, czy sąd odwoławczy prawidłowo zastosował art. 386 § 2 i 4 k.p.c. – czy powołana przez sąd odwoławczy przyczyna uchylenia odpowiada ustawowej podstawie wydania przez sąd drugiej instancji orzeczenia kasatoryjnego, zamiast merytorycznego zakończenia sprawy (zob. postanowienia SN: z 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12; z 14 marca 2019 r., IV CZ 94/18, i z 31 października 2024 r., III CZ 184/24). W zależności od wyniku tej oceny Sąd Najwyższy albo oddala zażalenie, albo uchyła zaskarżony wyrok (zob. postanowienia SN: z 19 grudnia 2012 r., II CZ 141/12; z 6 sierpnia 2014 r., I CZ 48/14, i z 22 lutego 2018 r., I CZ 22/18).

Stanowisko Sądu Apelacyjnego, uzasadniające wydanie wyroku kasatoryjnego na podstawie 386 § 4 k.p.c. z powodu nierozpoznania przez Sąd Okręgowy żądania ewentualnego, sugeruje nierozpoznanie przez ten Sąd istoty sprawy, mimo, że wniosek taki nie został jednoznacznie wyrażony. W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że nierozpoznanie istoty sprawy odnosi się do roszczenia będącego podstawą powództwa i zachodzi, gdy sąd pierwszej instancji nie orzekł w ogóle merytorycznie o żądaniach stron, zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania pozwu albo pominął merytoryczne zarzuty strony (zob. postanowienia SN: z 9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12; z 27 czerwca 2014 r., V CZ 41/14; z 3 czerwca 2015 r., V CZ 115/14, i z 22 października 2021 r., V CZ 61/21). W niniejszej sprawie taka sytuacja nie występuje.

W uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 3 lipca 2024 r., III CZP 61/23, przyjęto, że jeżeli sąd drugiej instancji, w wyniku rozpoznania apelacji od wyroku uwzględniającego żądanie główne, uznaje to żądanie za niezasadne, powinien zmienić zaskarżony wyrok, oddalając żądanie główne i oznaczając zmieniony wyrok jako częściowy, oraz uchylić zawarte w nim

rozstrzygnięcie o kosztach procesu. W takim wypadku sąd drugiej instancji pozostawia rozpoznanie żądania ewentualnego sądowi pierwszej instancji.

Przedstawione przez sąd drugiej instancji stanowisko o braku podstaw do uwzględnienia żądania głównego, powinno zatem przybrać odpowiednią formę procesową w sentencji wyroku. Wyrażenie takiego poglądu wyłącznie w uzasadnieniu jest niewystarczające. Przyjęcie przez Sąd Apelacyjny, że niezasadne jest roszczenie główne – oparte na założeniu nieważności umowy kredytu – powinno skutkować zmianą wyroku Sądu Okręgowego, oddaleniem żądania głównego, oznaczeniem zmienionego wyroku jako częściowego, oraz uchyleniem rozstrzygnięcia o kosztach procesu. W takim przypadku żądanie ewentualne – oparte na założeniu bezskuteczności mechanizmu waloryzacji nieprowadzącej jednak do nieważności umowy – pozostaje do rozpoznania przez Sąd pierwszej instancji.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., uchylił zaskarżony wyrok i pozostawił rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego sądowi, który wyda orzeczenie kończące postępowanie w sprawie (art. 108 § 2 w zw. z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c.).

[wr]

[a.ł]